

INTERPELACJA

Zielona Góra, 26 października 2021 r.

Składający : Radna Aleksandra Mrozek

Dotyczy: **Stanu lubuskiej psychiatrii dziecięcej –sytuacji w Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze**

Pani Marszałek,

O lubuskiej służbie zdrowia w kategoriach sukcesu mówi się bardzo dużo . Faktycznie, wiele rozwiązań służących poprawie warunków leczenia, podnoszeniu standardów lubuskiej służby zdrowia dzięki wsparciu województwa i pełnej aprobacie wszystkich radnych Sejmiku udało się zrealizować. Cieniem na sukcesach lubuskiej służby zdrowia kładzie się psychiatria dziecięca. I argumentacja , że na deficyt specjalistycznej kadry cierpi cały kraj jest zwyczajnie słaba bo i w tych bardzo złych statystykach dla całej Polski lubuskie jest na ostatnim miejscu. (na 10 000 dzieci i młodzieży w lubuskim mamy był najniższy w 0,16 etatu specjalisty). Brak specjalistów to nie jedyny problem, drugi to nie wystarczające finansowanie. Na kolejne trudności zwraca uwagę zastępczyni dyrektora ds. medycznych Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze. Zapoznałam się z nimi i te uwagi są absolutnie zasadne i bardzo słuszne. Zapoznałam się też z polemiką dyrektora Departamentu Zdrowia a tu już niestety, z argumentacją się nie zgadzam bo Dyrektor zwraca uwagę na okoliczności zewnętrzne złej sytuacji a możliwości skutecznych działań nie widzi na poziomie organu prowadzącego jednostkę. Samorząd Województwa Lubuskiego kieruje wnioski do Prezesa Rady Ministrów i Prezesa NFZ w sprawie podjęcia działań w zakresie wsparcia finansowego psychiatrii dzieci i młodzieży . Korespondencja to jedno a rzetelne analiza własnych możliwości to drugie.

Pani Marszałek proszę o odpowiedź na następujące pytania:

1. Czy problemów wskazanych przez zastępczynię dyrektora ds. medycznych Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze nie dostrzegli pracownicy Departamentu Zdrowia?
2. Czy o brakach w szpitalu nie ma wiedzy Rada Społeczna jednostki?

3. Czy Departament Zdrowia zna protokoły z posiedzeń Rady Społecznej bo trudno uwierzyć, że na posiedzeniach Rady nie dyskutuje się o problemach jednostki?
4. Czy Samorząd Województwa Lubuskiego jako organ tworzący Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze nie zna problemów i dla Samorządu Województwa nie były zgłaszane problemy o których mówi zastępczyni dyrektora ds. medycznych Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze?(tak w polemice zamieszczonej na stronie www.lubuskie.pl twierdzi Dyrektor Departamentu Zdrowia)
5. Czy Zarząd województwa widzi możliwość wcielenia w życie chociażby części postulatów zgłaszanych przez zastępczynię dyrektora ds. medycznych Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze , których nie dostrzegli pracownicy Departamentu Zdrowia?
6. Jak Pani ocenia społeczne akcje zbierania słodyczy, środków na zakup kredek , zeszytów, książek, zabawek dla pensjonariuszy Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze i czy te akcje nie świadczą o ogromnych problemach tej placówki?

W oczekiwaniu na odpowiedź
Radna Aleksandra Mrozek

Kwestię planów rozwoju psychiatrii w regionie Lubuskim regulują dokumenty: Lubuska Strategia Ochrony Zdrowia na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2021 r.) oraz Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Lubuskiego na lata 2021-2022.

W Programie w rozdziale dotyczącym psychiatrii dzieci i młodzieży w województwie lubuskim, opisana została trudna sytuacja w zakresie dostępności do psychiatrycznych świadczeń dziecięcych. Wskazano, że brakuje przede wszystkim oddziałów dziennych dla dzieci, poradni psychologicznych dla dzieci i młodzieży, poradni dla młodzieży uzależnionej (F10, F19), opieki środowiskowej oraz hostelu dla młodzieży. Brak możliwości przeprowadzenia postępowań w sprawie zawierania umów na powyższe świadczenia od 2019 roku uniemożliwia rozwój opieki środowiskowej i oddziałów dziennych w psychiatrii dzieci i młodzieży.

Ponadto Program wskazuje także na problem deficytu specjalistów w zakresie psychiatrii dziecięcej i młodzieżowej. W 2018 roku w regionie lubuskim wskaźnik liczby lekarzy psychiatrii dzieci i młodzieży na 10 000 dzieci i młodzieży był najniższy w kraju (0,16).

Zgodnie z obecnymi trendami priorytetem dla opieki psychiatrycznej województwa lubuskiego jest rozwijanie leczenia ambulatoryjnego i opieki środowiskowej.

W związku z powyższym od 2021 roku Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze realizuje projekt pod nazwą „Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży w Zielonej Górze” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego – wynosi 12 903 539,44 zł. Głównym celem projektu jest wzrost dostępu do wielospecjalistycznej, skoordynowanej opieki psychiatrycznej dla 2600 dzieci i młodzieży oraz ich rodzin lub opiekunów – 3129 osób na terenie Miasta Zielona Góra i Powiatu Zielonogórskiego. Projekt jest skierowany do dzieci i młodzieży przed ukończeniem 18. roku życia.

Problemy wskazane przez zastępczynię dyrektora ds. medycznych Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze – Panią Annę Malecką w wywiadzie udzielonym Gazecie Lubuskiej (wydanie 22 października 2021 r.) nigdy wcześniej nie były sygnalizowane w taki sposób przez jednostkę. O brakach w szpitalu nie była do tej pory powiadomiona Rada Społeczna jednostki, ani Samorząd Województwa Lubuskiego jako organ tworzący.

Były i są znane od dawna problemy związane z deficytami w zakresie kadry medycznej – głównie lekarzy specjalistów w dziedzinie psychiatrii dziecięcej. I w tym zakresie były podejmowane działania naprawcze. W 2017 roku Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze zrealizował inwestycję polegającą na wybudowaniu dwóch domów mieszkalnych dla lekarzy, których zamierzano pozyskać spoza województwa. Wartość inwestycji to ok. 600 tys. zł.

Szpital dotychczas nie wnioskował do Zarządu Województwa Lubuskiego o środki na zakup systemów monitorujących do pomieszczeń, w których przebywają małe pacjenci, a które można stosować w przypadku braków kadrowych. Nie było też wniosków o dofinansowanie instalacji urządzeń i zabezpieczeń tych fragmentów Pałacu, które mogą stanowić zagrożenie dla dzieci i młodzieży, w związku z architekturą obiektu.

W okresie epidemii – w celu wsparcia jednostki w obliczu trudności finansowych spowodowanych zmniejszoną liczbą pacjentów – Zarząd Województwa Lubuskiego podjął

działania, które miały na celu odciążenie budżetu jednostki. W listopadzie 2020 r. jednostce została udzielona pożyczka w wysokości 600 tys. zł – z przeznaczeniem na zabezpieczenie bieżącej działalności (w szczególności na wynagrodzenia). We wrześniu 2021 r. Zarząd Województwa Lubuskiego – po uzyskaniu zgody Sejmiku – tę pożyczkę umorzył.

Dodatkowo w minionej dekadzie Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży otrzymywało z Samorządu Województwa dotacje celowe, których wartość sięgnęła ponad 4,3 mln zł. Środki były przeznaczone m.in. na modernizację pomieszczeń, odrestaurowanie elewacji budynku, renowację Sali Kryształowej, zakup pieca cieczowego, montaż windy zewnętrznej wraz z infrastrukturą, remont dachu, utworzenie izby przyjęć, utworzenie izolatki.

Jednocześnie podkreślenia wymaga fakt, że w 2021 roku Agencja Oceny Technologii Medycznych w Warszawie dokonała oceny finansowania świadczeń zdrowotnych w zakresie psychiatrii dziecięcej. Z pisma Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia wynika, że niedoszacowanie stawek w tym zakresie sięgają nawet 40 proc.

Mając na względzie tę sytuację Samorząd Województwa Lubuskiego skierował wnioski do Prezesa Rady Ministrów (styczeń 2021 r.) i Prezesa NFZ (październik 2021 r.) w sprawie podjęcia działań w zakresie wsparcia finansowego psychiatrii dzieci i młodzieży.

Zielona Góra, 16 listopada 2021 r.

DZ.I.0003.12.2021

Pani
Aleksandra Mrozek
Radna Województwa Lubuskiego

Szanowna Pani Radna,

W związku ze złożoną interpelacją w dniu 25 października 2021 r. dotyczącą funkcjonowania Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze, zwracam się z prośbą o przyjęcie następujących informacji.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, świadczenia opieki zdrowotnej oraz funkcjonowanie i organizacja pracy podmiotów leczniczych finansowane są ze środków publicznych, na podstawie kontraktów i umów zawartych z płatnikiem – Narodowym Funduszem Zdrowia.

Podmiot tworzący, jakim w przypadku Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze jest Samorząd Województwa Lubuskiego, zgodnie z ustawą o działalności leczniczej może przekazać jednostce środki publiczne z przeznaczeniem m.in. na remonty, inwestycje, realizację programów zdrowotnych. Katalog pozycji, określony w ww. ustawie, nie daje prawnych możliwości na wsparcie podległej jednostki dotacją, przeznaczoną na bieżące funkcjonowanie podmiotu.

Z informacji przekazywanych pisemnie przez Dyрекcję Szpitala w Zaborze oraz podczas spotkania Rady Społecznej z personelem Szpitala wynika, iż podstawowym i najgroźniejszym niebezpieczeństwem, które warunkuje inne działania jednostki, jest trwające od wielu lat skrajne niedoszacowanie wartości świadczeń w odniesieniu do realnych kosztów ich realizacji.

Jak wynika z pisma Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ, otrzymanego przez Centrum w Zaborze, w 2021 roku Agencja Oceny Technologii Medycznych w Warszawie dokonała aktualizacji i oceny finansowania świadczeń zdrowotnych w zakresie psychiatrii dziecięcej, z której wynika, że niedoszacowanie stawek w tym zakresie sięga nawet 40 proc.

Wobec powyższego jednostka niedoszacowana kosztowo na takim poziomie oraz borykająca się drugi rok, z dodatkowymi obciążeniami organizacyjnymi i kosztowymi, związanymi z przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu się epidemii, a jednocześnie z niższym wykonaniem planu przychodów z powodu ograniczenia przyjęć, nie może się rozwijać.

Sytuacja ekonomiczna przedkłada się wprost na stan kadrowy jednostki, którego niewystarczający stan trwa od wielu lat w szpitalu i jest spowodowany czynnikami zewnętrznymi, tj. ogólnopolskim brakiem specjalistów w tej dziedzinie oraz brakiem środków na zaproponowanie stawek, które zachęciłyby ewentualnych lekarzy i pielęgniarki do podjęcia zatrudnienia w Zaborze. Fakt, iż na rynku krajowym brakuje ok. 300 lekarzy psychiatrii dziecięcej oraz kadry lekarskiej nie daje perspektyw na pozytywne, szybkie uregulowanie tego problemu. W większości przypadków lekarze specjaliści zachęceni wyższą pensją wybierają placówki lepiej płacące, gdyż możliwe do zaproponowania przez Centrum stawki wynagrodzeń ewentualnej, nowej kadry lekarskiej czy pielęgniarskiej są niekonkurencyjne w stosunku do innych podmiotów leczniczych.

Informacje o rotacji kadrowej, w tym kadry lekarskiej są od wielu lat w sposób ogólny przedstawiane przez Dyrektora Szpitala podczas posiedzeń Rady Społecznej i nigdy nie były artykułowane w sposób tak dramatyczny, jak wybrzmiało to w wystąpieniu dr Anny Maleckiej dla Gazety Lubuskiej. Nie było też wniosku Dyrektora Centrum bądź jego zastępcy – dr Maleckiej do Rady Społecznej o pilne spotkanie w związku z funkcjonowaniem podmiotu leczniczego.

Departament Ochrony Zdrowia otrzymuje w przedziałach: miesięcznym, kwartalnym oraz rocznym informacje o sytuacji ekonomicznej podległych jednostek ochrony zdrowia. Dokonywana jest ich analiza i Radni Województwa Lubuskiego otrzymują kwartalnie informacje o sytuacji finansowej podmiotów, w tym rachunek zysków i strat oraz stan należności i zobowiązań na dany dzień. Informacje te przedstawiają dane o sytuacji jednostek, w tym o osiągniętych dochodach bądź wygenerowanych stratach.

W związku z wystąpieniem w sprawozdaniach finansowych niektórych podmiotów (w tym CLDiM w Zaborze) straty netto, kierownicy szpocz, w terminie 3 miesięcy od upływu terminu do zatwierdzenia sprawozdania finansowego, sporządzili *program* naprawczy, na okres nie dłuższy niż 3 lata, i przedłożyli go podmiotowi tworzącemu w celu zatwierdzenia. W założeniach ww. Programu naprawczego

Szpitala w Zaborze na lata 2019-2021 oraz w prognozy na lata 2021-2022 ujęta jest jako cel poprawa sytuacji finansowej oraz systematyczne zwiększanie obsady lekarskiej.

Działania pomocowe Samorządu Województwa Lubuskiego są realizowane w ramach możliwych środków finansowych, prawnych oraz organizacyjnych.

W ostatnich 10 latach Centrum otrzymało od podmiotu tworzącego dotacje celowe, których wartość sięgnęła ponad 4,3 mln zł. Środki były przeznaczone m.in. na modernizację i remonty infrastruktury szpitalnej.

Szpital dotychczas nie sygnalizował potrzeb dofinansowania zakupu systemów monitorujących pomieszczenia, w których przebywają małe pacjenci, a które można stosować w przypadku braków kadrowych. Nie było też wniosków o dofinansowanie instalacji urządzeń i zabezpieczeń tych pomieszczeń Pałacu, które stanowią zagrożenie dla pacjentów, w związku z architekturą obiektu.

W okresie epidemii – w celu wsparcia jednostki w sytuacji trudności finansowych spowodowanych zmniejszoną liczbą pacjentów – Zarząd Województwa Lubuskiego podjął działania, które odciążą budżet jednostki. Dopusażono Szpital w sprzęt oraz środki ochrony indywidualnej do walki z COVID-19.

Ponadto w listopadzie 2020 r. jednostce została udzielona pożyczka w wysokości 600 tys. zł – z przeznaczeniem na zabezpieczenie bieżącej działalności (w szczególności na wynagrodzenia). Taka forma wsparcia była uwarunkowana zaistnieniem określonych okoliczności w jednostce oraz możliwościami finansowymi Samorządu. Na wniosek Dyrekcji Centrum, we wrześniu 2021 r. Zarząd Województwa Lubuskiego – po uzyskaniu opinii Sejmiku – pożyczkę umorzył.

Zbiórki społeczne, realizowane na rzecz Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze są formą dobroczynności, dobrej woli i empatii mieszkańców naszego województwa dla małych pacjentów. Pozwalają na realizację działań dodatkowych, wykraczających poza podstawowy zakres świadczeń finansowych w ramach kontraktu.

Postulaty dr Anny Maleckiej były omówione podczas spotkania Rady Społecznej z pracownikami Centrum oraz podczas posiedzenia Zespołu ds. Zdrowia Psychicznego, powołanego przez Zarząd Województwa Lubuskiego.

Na spotkaniu z Radą Społeczną propozycja dr Maleckiej w kwestii połączenia Centrum z inną jednostką lub przeniesienia w inne miejsce, spotkała się z kategorycznym sprzeciwem pozostałej kardy lekarskiej oraz personelu medycznego.

W ich opinii Szpital z uwagi na swoje położenie, mające dodatkowe walory zewnętrzne i korzyści w kwestii leczenia pacjentów oraz wypracowaną i doświadczoną kadrę, powinien zostać w tym miejscu, gdzie jest obecnie, a zagadnieniem do dopracowania jest zwiększenie bezpieczeństwa infrastruktury. Z informacji Dyrektora wynika, że Centrum współpracuje już z Uniwersytetem Zielonogórskim, który jest w trakcie opracowania studium podniesienia bezpieczeństwa pomieszczeń szpitalnych, w tym monitoringu pomieszczeń. Po uzyskaniu analizy tematu, Dyrekcja Centrum wystąpi do podmiotu tworzącego o wsparcie inwestycji, której celem będzie zwiększenie bezpieczeństwa pacjentów i personelu.

Ponadto pracownicy Szpitala zaproponowali podczas spotkania, aby podjąć rozmowy z Lubuskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ w sprawie poszerzenia zakresu świadczeń Centrum o rehabilitację psychiatryczną dla dzieci. Pozwoli to rozszerzyć ofertę Szpitala o dodatkowe świadczenie, które wzbogaci proces leczenia małych pacjentów oraz uzyskać ewentualnie dodatkowe przychody.

W ramach Zespołu ds. Zdrowia Psychicznego, powołanego przez Zarząd Województwa Lubuskiego, do dyskusji zostali zaproszeni specjaliści: psychiatry, terapeuci, psychologowie kliniczni oraz dyrektorzy szpitali psychiatrycznych w regionie.

Podczas spotkania omówione były problemy psychiatrii dziecięcej oraz przyczyny ich powstania w regionie. Diagnoza zdefiniowana przez zespół wskazuje na fakt, iż polska psychiatria dziecięca cierpi na niedofinansowanie, braki kadrowe i brak rozwiązań systemowych.

O sytuacji w Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze mówił Dyrektor jednostki, wskazując na problemy z finansowaniem procedur w ramach psychiatrii dziecięcej, który potwierdza także NFZ oraz z kadrą medyczną. Szpital chciałby zatrudnić lekarzy psychiatrów dzieci i młodzieży, jednakże tych specjalistów jest mało. W tej chwili w podmiocie jest trzech rezydentów, trzech specjalistów psychiatrii dzieci i młodzieży i jedna osoba, która w listopadzie zdaje egzamin na specjalistę, natomiast ci, którzy pracują są przeciążeni.

Pomoc w zakresie uzupełnienia kadry zaoferowała Izabella Sumińska – konsultant wojewódzki w dziedzinie psychologii klinicznej, która wskazała, że psychologowie kliniczni mogą być doskonałym wsparciem i uzupełnieniem kadry, a tym samym wsparciem procesu leczenia. To są profesjonaliści przygotowani do pracy z pacjentami z zaburzeniami. W wielu przypadkach bowiem nie jest

potrzebna terapia psychiatryczna, a przede wszystkim pomoc psychologiczna i odpowiednia terapia.

Podczas spotkania padła także propozycja, aby poprawić warunki kształcenia psychologów klinicznych oraz utworzenia dla nich specjalnych stypendiów. Jednym ze sposobów na pozyskanie kadry jest także zmiana w kryteriach przyznawania stypendiów dla przyszłych lekarzy. Samorząd może ograniczyć zakres przyznawanych stypendiów do wybranych specjalizacji – szczególnie deficytowych takich jak psychiatria dziecięca.

Kolejnym problemem omawianym przez Zespół była konieczność przyjmowania przez Szpital w Zaborze hospitalizacji młodych z zaburzeniami połączonymi z demoralizacją. Sądy, bardzo często kierują do Centrum osoby, które nie powinny się w nim znaleźć, a powinny trafiać do ośrodków zamkniętych o surowym rygorze, gdzie są stale monitorowani.

W tej sprawie Urząd Marszałkowski, wspólnie z Konsultantem Wojewódzkim w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży, wystąpi z interwencją do Ministerstwa Sprawiedliwości w sprawie nadużywania przez sądy skierowań do szpitali psychiatrycznych, szczególnie w przypadku młodocianych.

Uczestnicy spotkania zgodnie podkreślali, że wieloletnie zaniedbania w dziedzinie psychiatrii dziecięcej w Polsce nasiliła pandemia, która zniszczyła i tak słaby system terapii dzieci i młodzieży. System nauki zdalnej stworzył dużą grupę uzależnionych od komputera oraz innych używek. Dlatego konsultant wojewódzki w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży podkreślała, że trzeba stworzyć więcej punktów konsultacyjnych, niemniej jednak do tego potrzeba specjalistów oraz utworzenia pododdziałów wyspecjalizowanych.

O trudnej sytuacji mówiła także radna województwa Anna Chinalska, która wskazywała na problem narastającego stresu szkolnego, spowodowanego reformą i pandemią. Wskazywała na konieczność zwiększenia dostępności do pedagoga, psychologa i psychiatry dla dzieci, gdyż dotychczasowa jest niewystarczająca.

Jeden z pomysłów na wsparcie psychiatrii i psychologii dziecięcej przedstawił terapeuta Ośrodka w Nowym Dworku. Zaproponował przeprowadzenie badania przesiewowego, na początek w gminie Świebodzin. Następnie pogłębioną diagnozę, oraz znalezienie pomocy dla potrzebujących. Projekt jest w fazie tworzenia.

Aktualnie projekt bezpłatnego poradnictwa dla dzieci i młodzieży i ich rodzin realizuje Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Należy także wspomnieć, że realizowany od 4 lat wojewódzki program stypendialny dla studentów medycyny, finansowany ze środków budżetu Województwa Lubuskiego, zakłada zwiększenie bazy kadry medycznej w naszym regionie. Spośród studentów, którzy otrzymali do tej pory stypendium, siedmiu zadeklarowało podjęcie specjalizacji psychiatrycznej, w tym 3 psychiatrii dziecięcej.

Wspomniana przez Panią Radną polemika z artykułem dr Anny Maleckiej oraz zawarte w niej informacje o wystąpieniach podmiotu tworzącego do instytucji zewnętrznych oraz organów ustawodawczych o konkretne działania w zakresie psychiatrii dziecięcej, są uzasadnieniem działań wspierających jednostkę.

Sytuacja, w której Samorządy Województw (lub podmioty lecznicze) przejmują rolę i realizują zadania płatnika świadczeń medycznych i finansują funkcjonowanie podmiotu leczniczego (np. udzielona i umorzona pożyczka) jest patologią systemu ochrony zdrowia.

Problem niedoszacowania wartości świadczeń, wprowadzonych rozwiązań legislacyjnych, bez idących za tym wystarczających finansowań z budżetu państwa, oraz wynikających z tego tytułu kosztów ponoszonych przez podmioty lecznicze, jest podnoszony od bardzo dawna przez zarządzających jednostkami ochrony zdrowia oraz podmioty tworzące i nadzorujące.

Niestety ustawodawcy nie zaproponowali jeszcze konkretnych i wymiernych rozwiązań tego problemu (zarówno w kwestii finansowania jak i braku kadry medycznej) w dziedzinie psychiatrii dziecięcej, które pozwoliłyby na uregulowanie sytuacji m.in. Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży w Zaborze.

Z poważaniem

z up. Marszałka Województwa

Tomasz Wróblewski

Dyrektor Departamentu

Departament Ochrony Zdrowia

[podpisano certyfikowanym podpisem elektronicznym]